

Ivan Zoričić

O POČETKU

Dvadeseta obljetnica utemeljenja kroatistike u Puli prava je prilika da se još jednom, makar i letimično, podsjeti na događaje i sudionika koji su taj osnutak obilježili. Iako, zapravo, nije riječ o osobito davnu vremenu, ono što se događalo 1994. godine na tadašnjem Pedagoškom fakultetu na kojem je ustanovljen studij kroatistike, gledano iz današnjice, u mnogočemu je bilo drugačije i predstavljalo je važnu prekretnicu u razvoju visokoškolskog obrazovanja u Puli. No da bi se potpunije i što točnije razumjeli događaji, valja načas zagledati još dublje u prošlost i u ono što je prethodilo tome činu.

Kada je pred pedeset i nekoliko godina književnik, publicist i učitelj Tone Peruško s grupom svojih suradnika zasnivao Pedagošku akademiju, prvu visokoškolsku znanstvenu i nastavnu instituciju humanističkog smjera u dugoj povijesti hrvatskog življa na ovim stranama, činio je to s punom sviješću o povijesnoj, onovremenoj i budućoj utemeljenosti toga postupka. Stoga su središnje mjesto u nastavnom programu nove ustanove zauzeli studiji hrvatskog jezika i povijesti, potom studij talijanskog jezika, a od studija stranih jezika još i dvopredmetni studij njemačkog jezika. Ostalo su bili studiji koje je više-manje tražilo ondašnje vrijeme i onovremene društvene prilike. Na taj je način uspostavljena čvrsta i jedino moguća osnova na kojoj može dalje stasati jedna takva institucija. I umjesto da s vremenom jačaju tri spomenute središnje vertikale koje tvore studiji materinskog jezika, povijesti i stranih jezika, razvoj je krenuo u drugom, suprotnom smjeru. Tako je već sredinom sedamdesetih godina otpočeo proces tzv. reforme visokoškolskog obrazovanja, bolje reći njegove redukcije – sve to tobože u skladu s istinskim potrebama, kako se tada govorilo, udruženog rada – pa se po zakonitosti automatizma koji se odnosio na sve istovrsne institucije stala urušavati i tadašnja Pedagoška akademija u Puli. Među prvima se našao na udaru studij povijesti, nešto kasnije – da paradoks bude veći – baš nekako u vrijeme kada turizam i veze sa zapadnim zemljama počinju doživljavati znatan zamah – nepotrebnim postaju dvopredmetni studiji njemačkog jezika i talijanskog jezika, a na početku osamdesetih to se isto događa i sa studijem hrvatskog jezika. Uzaludna su bila sva nastojanja i dokazivanja ondašnje uprave institucije da se vlasti ne priklone automatizmu, već da dublje i svestranije sagledaju potrebe svake sredine u Hrvatskoj.

Ukidanjem studija, napose hrvatskog jezika i studija povijesti i činjenicom da se takvo stanje održalo sve do početka devedesetih godina prošlog stoljeća, mogućnosti su se razvoja u tim bitnim disciplinama svele na pojedinačne napore mahom u nekoliko ogranaka drugih znanstvenih institucija. U isto vrijeme studiranje hrvatskog jezika u Puli svelo se samo na jedan ili dva uglavnom pomoćna kolegija u jednopredmetnom četverogodišnjem studiju talijanistike i studijima Razredne nastave i Predškolskog odgoja.

Stvorena je tako kasnih sedamdesetih godina prošloga stoljeća krajnje neobična situacija po kojoj je u Puli mogao postojati studij talijanskog jezika i književnosti, jer ga nije bilo u Rijeci, a sve pokušaje da se uz njega zasnuje isti takav studij hrvatskog jezika i književnosti, školske su i društvene vlasti redovito odbacivale uz uvijek isto obrazloženje: blizina Rijeke i Pule.

Jedno vrijeme krajem prošlog stoljeća u Puli je od nekadašnje Pedagoške akademije ostao samo OOUR Nastavna djelatnost, ali u sastavu riječkog Pedagoškog fakulteta, preko njega i Riječkog sveučilišta. Ta je institucija imala samo 4 studija: dva dvogodišnja (Razredna nastava i Predškolski odgoj na hrvatskom i talijanskom jeziku) i dva jednopredmetna sveučilišna četverogodišnja: Talijanski jezik i književnost te Glazbena kultura.

Situacija se stala bitno mijenjati istom kada su 1994. godine, dakle, u posve izmijenjenim društvenim prilikama, otpočele pripreme za otvaranje u Puli dvopredmetnih studija dvaju temeljnih nacionalnih predmeta: studija hrvatskoga jezika i književnosti i studija povijesti. Promjene su tekle postupno pa najprije od osamostaljenja Hrvatske do 1994. institucija mijenja ime i postaje Pedagoški fakultet, usto mijenja i status jer je članica Sveučilišta u Rijeci, u kojemu su otada postojala dva fakulteta istovrsna naziva. Treći je bio Pedagoški fakultet u Osijeku. Naziv pedagoški ostatak je prošlosti, od pedagoška akademija iz koje su svi nastali.

Naziv i status su promijenjeni, no ostao je teži dio posla. Instituciju je trebalo ojačati, trebali su novi studiji. Premda je 1994. u Hrvatskoj još bila ratna godina, već su tada postojale dvije temeljne društvene pretpostavke za novo, a to su hrvatska državna samostalnost, uz nju i samostalnost hrvatskog jezika. Na prostoru koji je od davnine susretište kultura i jezika, slavenstva i romanstva najviše, ali uz njih i snažnih germanskih pritoka, i to ne samo u prošlosti, već i danas i s dobrim izgledima da će tako biti i u doglednoj budućnosti, u dijelu Hrvatske koji možda snažnije i žustrije od drugih kroči prema europskim uzorima, ništa prirodnije nego da se obrazovni i znanstveni napori objedine i usmjere tokovima koje su povijesne, narodnosne i zemljopisne okolnosti odavno i vrlo jasno ucrtale. Stoga nije pretjerano ustvrditi da potreba studiranja i proučavanja materinskog jezika i povijesti, znanje stranih jezika ulazi u samo središte opstojnosti i svekolikog napretka žiteljstva ovog kraja. Drukčija, često brzopleta i neutemeljena rješenja – kako bjelodano svjedoče novija zbivanja od polovice prošlog stoljeća do blizu njegova kraja – rječito upućuju na to.

No osim izvanjskih, društvenih prilika koje su upućivale na potrebu novih studija u Puli, valjalo je riješiti još dvije važne pretpostavke za njihovo ostvarenje: nastavno osoblje i nastavni plan i program. Zbog svega što je pratilo razvoj visokog školstva u Puli, a što je tek u naznakama prethodno rečeno, nije iznenađujuće da su tada na Pedagoškom fakultetu bila svega dva profesora s odgovarajućim zvanjima (Stjepan Vukušić i Ivan Zoričić), a nastavni plan i program nekadašnjeg studija na bivšoj Pedagoškoj akademiji,

razumije se, nije mogao biti od koristi. Stoga je jedino preostalo i za jedno i za drugo potražiti pomoć od Odsjeka za kroatistiku Pedagoškog fakulteta u Rijeci. I doista s te strane pristiglo je svesrdno razumijevanje, kojem se pridružio i Rektorat Sveučilišta u Rijeci, napose otkad je rektoricom postala prof. dr. sc. Katica Ivanišević, inače profesorica svjetske književnosti na riječkoj kroatistici. U izradu nastavnog plana i programa uključili su se svi onodobni nastavnici riječkoga Odsjeka za kroatistiku (v. Dodatak 1). Kako je u Rijeci tada bio jednopredmetni studij hrvatskog jezika, planirano je da će u Puli biti samo dvopredmetna kombinacija. I dok je dvopredmetnost hrvatskoga i talijanskog jezika bila ustaljena u drugim hrvatskim sveučilišnim sredinama, istodobno studiranje hrvatskog jezika i povijesti predstavljalo je novost. Osim toga, nove društvene prilike tražile su i reviziju nastavnih sadržaja u nekim kolegijima, napose književnim. Stoga je nacrt programa ocjenjivalo u nekoliko navrata, najprije za potrebe Sveučilišta u Rijeci, a kasnije na državnoj razini za potrebe Nacionalnog Vijeća za visoku naobrazbu, više istaknutih stručnjaka, mahom akademika i sveučilišnih profesora, među ostalima, Milan Moguš, Mislav Ježić, Viktor Žmegač. Nastao je tako izvedbeni program kroatistike što su ga oblikovali brojni i istaknuti stručnjaci s toga područja i u skladu s tadašnjim kroatističkim pogledima.

Uz program je sastavljen popis nastavnika i suradnika koji će predavati pojedine kolegije (Dodatak 2). Prvotno su tu ulogu preuzeli uglavnom kolege s riječke kroatistike, uz nekoliko stručnjaka iz Pule, a kasnije će suradnja i pomoć biti proširena i na druge sredine, ponajviše Zagreb i Zadar. Usput je zanimljiv podatak da na spomenutom popisu nema nikoga od sadašnjih članova pulske kroatistike, jer su mlađi i priključili su se kasnije.

U prvoj akademskoj 1994./95. godini na oba dvopredmetna četverogodišnja studija (Hrvatski jezik i književnost – Povijest, Hrvatski jezik i književnost – Talijanski jezik i književnost) upisano je 46 studenata (Dodatak 3). Većina njih je diplomirala u predviđenom roku, a neki su danas i nastavnici na tim studijima.

Tako je najzad prije dva desetljeća i Pula dospjela na popis sredina koje imaju sveučilišnu kroatistiku.

Dodatak 1: Autori nastavnog plana i programa (onodobni dokument)

Autori su nastavnog plana Hrvatski jezik i književnost dr. sc. Iva Lukežić i dr. sc. Marija Turk s Pedagoškog fakulteta u Rijeci te dr. sc. Ivan Zoričić s Pedagoškog fakulteta u Puli. Autori su pojedinačnih nastavnih programa i njihovih prilagodbi prema recenzentskim zamjedbama ovi djelatnici Pedagoškog fakulteta u Rijeci:

dr. sc. Iva Lukežić

Općeslavenski književni jezik
Povijest hrvatskoga jezika (razvoj gramatičke strukture)
Dijalektologija
Terenska jezična istraživanja

mr. sc. Diana Stolac dr. sc. Marija Turk	Povijest hrvatskoga jezika (razvoj književnoga jezika) Osnove teorije jezika Suvremeni hrvatski književni jezik Lingvistika jezičnih dodira
mr. sc. Lada Badurina dr. sc. Milorad Stojević dr. sc. Dragomir Babić dr. sc. Katica Ivanišević dr. sc. Mirjana Strčić	Jezični seminar Hrvatska književnost (do hrvatskog narodnog preporoda) Hrvatska književnost (od hrvatskog narodnog preporoda) Svjetska književnost Hrvatska književnost u prožimanju s drugim književnostima
dr. sc. Goran Kalogjera	Hrvatska književnost u prožimanju s drugim književnostima
dr. sc. Marina Kovačević	Teorija književnosti Stilistika
mr. sc. Adriana Car-Mihec dr. sc. Zdenka Gudelj-Velaga	Dječja književnost Metodika nastave hrvatskog jezika i književnosti (metodika nastave jezika)
dr. sc. Karol Visinko	Metodika nastave hrvatskog jezika i književnosti (metodika nastave književnosti)

Dodatak 2: Nastavnici i suradnici predviđeni prema programu studija prije 20 godina

<p>1. Općeslavenski književni jezik:
dr. sc. Iva Lukežić, izv. prof.
mr. sc. Silvana Vranić, asistent</p> <p>2. Osnove teorije jezika:
dr. sc. Marija Turk, izv. prof.</p> <p>3. Teorija književnosti:
dr. sc. Dragomir Babić, red. prof.
mr. sc. Danijela Bačić-Karković, predavačica</p> <p>4. Hrvatska književnost:
dr. sc. Dragomir Babić, red. prof.
dr. sc. Mirjana Strčić, red. prof.
dr. sc. Goran Kalogjera, red. prof.
dr. sc. Milorad Stojević, izv. prof.
mr. sc. Irvin Lukežić, asistent
mr. sc. Adriana Car-Mihec, asistentica
mr. sc. Ivan Grgurević, predavač</p> <p>5. Jezični seminar:
dr. sc. Ivan Zoričić, izv. prof.
mr. sc. Lada Badurina, asistentica</p> | <p>6. Suvremeni hrvatski književni jezik:
dr. sc. Stjepan Vukušić, red. prof.
dr. sc. Ivan Zoričić, izv. prof.
dr. sc. Marija Turk, izv. prof.
dr. sc. Milan Nosić, doc.
mr. sc. Lada Badurina, asistentica</p> <p>7. Usmena književnost:
dr. sc. Milorad Stojević, izv. prof.
Estela Banov, ml. asistentica</p> <p>8. Povijest hrvatskog jezika:
dr. sc. Iva Lukežić, izv. prof.
mr. sc. Diana Stolac, asistentica</p> <p>9. Dijalektologija:
dr. sc. Iva Lukežić, izv. prof.
mr. sc. Silvana Vranić, asistentica</p> <p>10. Svjetska književnost:
dr. sc. Katica Ivanišević, red. prof.</p> <p>11. Hrvatska književnost u prožimanju s drugim književnostima:
dr. sc. Mirjana Strčić, red. prof.
dr. sc. Goran Kalogjera, izv. prof.</p> |
|---|--|

12. Stilistika:

dr. sc. Marina Kovačević, doc.

13. Izborni kolegiji:**- Lingvistika jezičnih dodira:**

dr. sc. Goran Filipi, docent

dr. sc. Marija Turk, izv. prof.

- Terenska dijalektna istraživanja:

dr. sc. Iva Lukežić, izv. prof.

mr. sc. Silvana Vranić, asistentica

- Hrvatska književnost u dijaspori:

dr. sc. Katica Ivanišević, red. prof.

14. Seminar diplomskog rada:

dr. sc. Ivan Zoričić, izv. prof.

15. Dječja književnost:

dr. sc. Mirjana Strčić, red. prof.

mr. sc. Adriana Car-Mihec, asistentica

16. Metodika nastave hrvatskog jezika i književnosti:

dr. sc. Zdenka Gudelj-Velaga, red. prof.

dr. sc. Karol Visinko, doc.

mr. sc. Marija Vračar, predavačica

17. Informatologija:

dr. sc. Marija Marinović, doc.

mr. sc. Franko Pužar, predavačica

mr. sc. Ines Srdoč-Konestra, asistentica

Dodatak 3: Prvi naraštaj upisanih studenata (akademske 1994./95. godine)

Hrvatski jezik i književnost – Povijest

1. Siniša Bažon	14. Mihajlo Mrkobrana
2. Predrag Čalić	15. Kristina Pavletić
3. Danijela Erman	16. Zvezdana Pekica
4. Andrijana Frljić	17. Sanja Pereša
5. Saša Jereminov	18. Jasna Perković
6. Izabela Jeromela	19. Violeta Radić
7. Igor Jovanović	20. Marija Rumbočić
8. Ksenija Jurić	21. Suzana Skorić
9. Loreta Lauš	22. Nebojša Stojanović
10. Maurizio Levak	23. Igor Šaponja
11. Gordana Milaković	24. Nataša Šupljikac
12. Iva Milošev	25. Ivana Turk
13. Marija Mogorović	26. Tajana Ujčić

Hrvatski jezik i književnost – Talijanski jezik i književnost

1. Ana Antoneli	11. Marijana Kardelj
2. Loreta Blašković	12. Jadranka Križmanić
3. Vendi Bolonović	13. Melinda Mazreku
4. Mirjana Dobljanović	14. David Olujić
5. Siniša Farkaš	15. Helena Orlić
6. Helena Funčić	16. Nataša Pavličić
7. Sandra Glavičić	17. Mihaela Tikvicki
8. Romina Glušić	18. Vedrana Troskot
9. Patricija Golob	19. Lara Voto
10. Petra Jurlina	20. Maja Vugrinac